

SOTSIAALMINISTEERIUM

Janno Kell
janno.liikvapaikesekodu@gmail.com

Teie 20.05.2024 /
Meie 21.06.2024 nr 1.5-1.1/1613-2

Vastus Janno Kella pöördumisele seoses päeva- ja nädalahoiuteenusega

Lugupeetud Janno Kell

Vabandan, et vastus pöördumisele on viibinud!

Vastan teie kirjale seoses sotsiaaltoetuste seaduse muutmise eelnõu, loodava päeva- ja nädalahoiuteenuse ja sotsiaaltoetuste seaduse (SHS) §89- ga.

SHS §89 sisu eelnõuga ei muudeta. Jätkuvalt on igapäevaelu toetamise teenuse puhul teenuse osutamise ruumidega seotud kulude katmise kohustus jäetud kohalikule omavalitsusele (KOV) ja jätkuvalt on kulude katmise ulatus KOV otsustada. Kuna riik KOVile ruumikulude katmiseks vahendeid ei anna, ei saa riik KOVile ka ette kirjutada, millises ulatuses tuleb ruumikulud katta.

Loodava päeva- ja nädalahoiuteenuse puhul KOVil ruumikulude katmise kohustust ei ole nii, nagu ei ole sellist kohustust ka teiste eritoetuste teenuste puhul, välja arvatud igapäevaelu toetamise teenus. Teenuse kulud kaetakse riigi ja teenust kasutava inimese poolt.

Teenust luuakse äärmusliku toetusvajadusega intellektipuudega inimestele, kes vajavad teenust 10 päeva kuni 23 ööpäeva kuus. Teenuse hinnaks on planeeritud 2025. aastal 51 eurot päevase teenuse kasutamise ja 75 eurot ööbimisega teenuse kasutamise puhul. Seni on teenusele kehtinud 4 hinda olenevalt teenuse kasutaja toetuse vajaduse suurusest ja sellest, kas teenust kasutatakse päeval või öisel ajal. Uue hinna aluseks võtsime senise suurema toetusvajadusega inimeste teenuse hinna ehk kõrgema hinna. See tähendab, et kui inimene kasutab teenust maksimaalses mahus (st 23 ööpäeva kuus), tasub Sotsiaalkindlustusamet (SKA) teenuseosutajale 23 ööpäeva x 75€=1725 € kuus ühe inimese kohta. Võrdluseks: samale sihtrühmale ööpäevaringselt teenust osutades (st kõigil päevadel kuus) tasub SKA teenuseosutajale 1278 €- 1648 € kuus inimese kohta (olenevalt teenuseüksuse suurusest). Lisaks tasub SKA teenuseosutajale nende päevade eest, mis inimene kasutab teenust maksimaalsest (ehk 23 ööpäevast) vähem, 65% päeva/ööpäeva tasust.

Loodava päeva- ja nädalahoiuteenuse puhul jaotuvad kulud järgmiselt:

Riik katab (teenuse maksimaalse maksumusena): personali palga- ja koolituskulu, personali transpordikulu (mis on seotud teenust saavate isikute asjaajamisega), tervisekontrolli kulu ja töötajate vaktsineerimise kulu, büroo- ja postitarvete ning sideteenuste kulu, teenust saavate isikute kasutuses olevate eluruumide sisustuse kulu, administratsiooniruumide ja nende ruumide, kus viiakse ellu teenuse sisuks olevaid tegevusi, hooldus- ja kommunaalkulu,

tegevuste elluviimiseks vajalike vahendite, materjalide ja muu kulu, teenust saavate isikute personaalsesse raviplaani mittekuuluvate käsimüügiravimite ning meditsiiniseadmete ja -tarvete kulu.

Teenuse kasutaja tasub omaosaluse: toitlustamise kulu (sh toitlustamisega seotud personali palgakulu), majutamisega seotud kulud (sh majutusega seotud ruumide, mida isik kasutab teiste teenust saavate isikutega ühiselt, sh tualettruumi, vannitoa ja koridori hooldus- ja kommunaalkulu ning nende ruumide hooldusega seotud personali palgakulu). Omaosaluse maksimaalne määr kehtestatakse riigieelarve seadusega- loodaval päeva- ja nädalahoitteenuse omaosalus hakkab olema vastavalt teenuse kasutamise päevadele maksimaalselt 284 eurot kalendrikuus.

SHS §89 osas täpsustab eelnõu, et igapäevaelu toetamise teenuse puhul on kohustus tagada teenuseosutaja kasutuses või omandis olevate ruumidega seotud kulude katmine KOV-i enda kehtestatud ulatuses sellel KOV-il, mis on teenust saama suunatud inimese rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgne KOV.

Väljavõte seletuskirjast: Täpsustus aitab ennetada KOV-ide vahel vaidlusi, mille esinemine tulevikus oleks tõenäoline, kuna teenuse osutamisega seotud ruumikulud praeguses majanduslikus olukorras aina kasvavad. Lisaks aitab täpsustus kaasa teenusele juurdepääsu tagamisele seeläbi, et tekkib võimalus luua uusi teenusekohti. Olukorras, kus on ebaselge, kas teenuseosutaja tegevuskohajärgne KOV on kohustatud katma teenuse osutamisel 5 ruumikulud, ei ole KOV tõenäoliselt huvitatud oma omavalitsuse piirkonnas uute igapäevaelu toetamise teenuse kohtade tekkimisest. Kui on selge, et ruumikulude katmise kohustus on iga teenusesaaja rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgsel KOV-il, ollakse uute teenusekohtade loomisele avatumad.

Õiguskantsler on juhtinud 2016. aastal sotsiaalkomisjoni tähelepanu sellele, et SHS §89 sõnastuse avar volitus ei anna KOVi üksusele juhiseid ega tingimusi kaetavate kulude ulatuse kindlaksmääramisel ega vasta selles osas normi selguse ja piiritletuse nõudele. Samuti ei täpsusta seadus, kas ruumidega seotud kulude katmise peab kehtestatud ulatuses enda peale võtma teenuseosutaja tegevuskohajärgne KOV või iga kliendi elukohajärgne KOV.

Õiguskantsleri märkuse esimese poole parandamiseks pakuti 2022. aastal koostatud SHS muutmise seaduse väljatöötamise kavatsuses (erihoelekangeteenuste korralduse ja rahastuse ajakohastamine) (VTK) välja kaks paragrahvi muudetud sõnastuse versiooni, kuid kumbki neist ei leidnud kooskõlastamisel partnerite üksmeelset toetust. Näiteks kirjutas Eesti Linnade ja Valdade Liit, et ei kooskõlasta VTK seda osa kuna: „*Rõhutame, et kui KOVile pannakse kohustus või sh täpsustatakse kohustust (uuea sätestataks seaduses, millised kulud KOV konkreetselt peab hüvitama), siis peavad muudatusega kaasnevate kulude katteks olema tagatud ka rahalised vahendid riigi poolt, et kohustust täita.*“. Kuna riigieelarvest ei ole võimalik KOVide ruumikulude katmiseks vahendeid eraldada, menetluses olevas eelnõus ei planeerita §89 muutmist selles osas. Eelnõus oleva muudatusega parandatakse Õiguskantsleri märkusest teine pool.

Asjakohane on märkida, et §89 on viimastel aastatel palju vaidlusi põhjustanud seetõttu, et paragrahv kehtis esialgu vaid igapäevaelu toetamise teenuse osutamise ruumidele, mis praktikas tähendas päevakeskuse ruumikulude katmist, kuid aastast 2018 loodi sama teenuse diferentseeritud hinnaga teenuseliik äärmusliku toetusvajadusega inimestele ja teenuse osutamise laad muutus- senise päevakeskuses käimise asemel (igapäevaelu toetamise teenus on suunatud inimestele, kes vajavad tuge 4 tundi kuus) hakkasid uue teenusliigi vajajad kasutama teenust kuni 23 ööpäeva kuus ja ruumikulud inimese kohta tõusid kordades. KOVid ei olnud sellega arvestanud ning neil on õigustatud ootus kulude suurenemisel korral riigi poolt kulude katteks vahendite eraldamiseks. Kahjuks riigieelarve seda ei võimalda.

Tuletan taaskord meelde ka seda, et päeva- ja nädalahoiuteenuse vajajaid on teenuse järjekorras ootamas palju ja Sotsiaalkindlustusamet on valmis SA Liikva Päikesekodu/ SA Päikesekodu Teenused vabad teenuskohad täitma esimesel võimalusel. Täidetud teenuskohad loovad teenuseosutajale eelduse majanduslikuks toimetulekuks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Elen Preimann

nõunik

Elen.Preimann@sm.ee